

NEČASOVA EVROPSKÁ STRATEGIE: POČKEJME A UVIDÍME

Radko Hokovský
výkonný ředitel
hokovsky@evropskehodnoty.cz

Jakub Janda
manažer komunikace a projektů
janda@evropskehodnoty.cz

Evropské hodnoty jsou think-tank, který přináší kvalifikované názory na zásadní společenská témata a pojmenovává české zájmy v evropských a globálních souvislostech.

Vláda ve středu 15. května 2013 schválila [Strategii působení ČR v EU – aktivní politika pro konkurenceschopnou Evropu](#), jejímž cílem je nastínit podobu formování aktivní evropské politiky České republiky. Po třech letech tak kabinet pod vedením Petra Nečase sice naplnil závazek ze svého [programového prohlášení](#), ovšem těžko si lze představit, že by pětadvacetistránková strategie zaměřila po volbách jinak, než do šuplíku, jelikož nebyla konzultována s opozicí a strategii rozhodně nepřipomíná.

Vláda chtěla připravit plán s vizí, který bude zahrnovat aktivní a koncepční evropskou politiku státu, a bude definovat základní rámec a priority jejího střednědobého a dlouhodobého uplatňování. Nakonec však po třech letech zplodila pětadvacet stran textu, který je spíše taktikou, jak reagovat na aktuální iniciativy a legislativní návrhy na unijní úrovni. Místo vize České republiky jako sebevědomého aktéra, který může prosazovat vlastní představu budoucího směřování EU, se v textu setkáváme většinou jen se suchým konstatováním, že vláda ČR některé iniciativy podpoří a jiné nepodpoří. Dokument, který nedefinuje časový rámec ani konkrétní nástroje k naplnění zmiňovaných cílů, je spíše souhrnem pozic české vlády k jednotlivým politikám EU, nežli proaktivní strategií.

Byť její východiska prý pochází z usnesení parlamentních evropských výborů, eurorealistická rétorika plná vyčkávaní a primárního důrazu na vnitřní trh v duchu programu ODS těžko může zajistit, že by z této strategie vycházela další vláda v jiném složení. Text kromě jiných koncepčních podkladů odkazuje i na dokument [Stabilizace a budoucnost HMU: příspěvek České republiky do evropské debaty](#), který think-tank Evropské hodnoty [podrobně analyzoval](#).

Premiér opakovaně [vyzýval k racionální diskuzi](#) o směřování Česka v Unii. Jeho snaha o definování národních priorit se však po třech letech vládnutí smřstila na tuto Strategii a uspořádání jednodenní konference [Politická vize budoucnosti Evropské unie](#) a [dva uzavřené kulaté stoly](#) v rámci tzv. [Národního fóra](#) o budoucnosti EU.

Předseda vlády sice dle svých [rok starých slov](#) „není připraven na povrchní, rádoby koncepční debaty“, ale [vlastním jménem předkládá dokument](#), který vzhledem k absenci nástrojů a jasné vize spíše připomíná snahu o formální naplnění závazku z [Programového prohlášení vlády](#). Kdyby vláda přišla s jasně formulovanou vizí rok po volbách, mohla by se jí další tři roky řídit a nemusela by se ohlížet na opozici. Když však Strategii působení (pro střednědobý a dlouhodobý horizont) představí rok před volbami, je nepochopitelné, proč ji nekonzultovala s opozicí, která může Strakovu akademii za rok převzít.

Nečasova Strategie tvrdí, že „v otázkách zásadního významu, které dlouhodobě ovlivní postavení ČR v Evropské unii, je třeba prosazovat širší politickou diskusi a usilovat o získání konsensu napříč politickou reprezentací“. Nabízí se tak otázka: Na kdy tuto diskusi předseda vlády plánuje?

Opět se potvrzuje fakt, že deklarovaný eurooptimismus TOP 09 zůstává pouze prázdnými slovy, jelikož se ve strategických vládních dokumentech stále objevuje jen důraz na vnitřní trh, zatímco klíčovým programovým tématům ekonomického vládnutí v eurozóně či fiskálního paktu se koncepční materiály téměř dokonale vyhýbají. Pokud by TOP 09 chtěla být skutečně proevropskou stranou, muselo by se to reálně projevit ve vládních rozhodnutích a strategiích, které její ministři v kabinetu schvalují.

Strategie působení státu v evropském společenství by měla již z podstaty vyjadřovat hodnotová východiska, která daný stát považuje za zásadní a skrz něž na dané agendy nahlíží. Dokument se však místo jasných vymezení

- co český kabinet chce a co považuje za tabu, povětšinou pohybuje na úrovni vyjádření typu „pokud jde o vznik nových institucí na úrovni EU v oblasti finančního sektoru, bude jej vláda posuzovat z hlediska jeho nezbytnosti a bude usilovat o efektivní koordinaci práce již existujících i nových orgánů.“ Ke každé agendě nabízí průměrně pět až sedm vět, které jsou často velmi vágní.

Zarážející je, že vláda plná atlantistů, naprosto vynechala ve své Strategii probíhající vyjednávání o zóně volného obchodu mezi USA a EU. Kabinet, který klade hlavní důraz na rozvoj vnitřního trhu tak zapomíná pojmenovat priority v rámci tohoto strategického kroku, který i nejbližší Nečasův politický spojenec David Cameron označil za [klíčovou prioritu](#) Velké Británie.

Vzhledem k vymezení strategického rámce pro střednědobý až dlouhodobý horizont by se dalo očekávat pojmenování klíčových koalic v rámci skupin zemí se společnými zájmy, což koncepční dokument téměř opomíjí. Spolupráci v rámci Visegrádské čtyřky zmiňuje jen okrajově. Pokud by se Strategie chtěla tvářit jako dlouhodobá vize v horizontu minimálně několika let, měla by vymezit koalice zemí, s kterými Česká republika sdílí hlavní zájmy v hlavních oblastech. Nic takového v ní však nenajdeme, mimo několika krátkodobých pozic na aktuální otázky, které naopak nemají ve střednědobé strategii co dělat.

Fráze bez hodnotových a konkrétních argumentů

Míra jasnosti Strategie je ilustrována tvrzením že „vláda podporuje rozumné iniciativy přijaté členskými státy za účelem posílení fiskální disciplíny.“ Premiér v otázce fiskálního kompaktu uvádí, že jakkoli vláda podporuje jeho cíl, podpořila by raději jeho dosažení v rámci primárního práva EU. To je ovšem v přímém rozporu s tím, že se premiér v březnu 2012 jako jediný evropský státník připojil k britskému návrhu posunout fiskální kompakt mimo unijní právo.

Petr Nečas [dlouhodobě považuje](#) evropský semestr v jeho současné podobě za vhodnou a dostatečnou metodu koordinace v rámci národní fiskální a hospodářské politiky, což sice zní uspokojivě, ale na konkrétním případě Maďarska jakožto nečlena eurozóny, vidíme, že Evropský semestr je účinný, jen pokud domácí vláda skutečně chce. V opačném případě se stává cárem papíru.

Místo, aby kabinet jasně vyjádřil své výchozí postoje k možným změnám primárního práva probíraným na evropské úrovni, tak bezbarvě tvrdí, že „podstatné změny primárního práva by měly mít širší politickou a společenskou podporu“. Legitimně říká, že taková změna bude vyžadovat referendum, ovšem využívá alibistickou argumentaci politiků bez vize: „nevíme, co chceme, zeptejme se voličů“.

Ani v oblasti imigrační politiky se nedočkáme hodnotových pozic či vysvětlení politických východisek, jelikož je prý „z pohledu ČR i EU třeba dlouhodobě hledat koncepční přístup v otázce integrace (začleňování) přistěhovalců do společnosti, a to s vědomím, že je v této oblasti vyloučena harmonizace právních předpisů“.

Poměrně překvapivé se jeví tvrzení, kterým premiér Nečas nyní vyjadřuje nevoli nad prostředky poskytnutými Řecku či Kypru: „vláda obecně není nakloněna případné finanční motivaci ze zvláštního finančního mechanismu eurozóny k uskutečňování nezbytných reforem na národní úrovni.“ Rozvíjí tak [svůj vlastní měsíc starý požadavek](#) po tvrdších sankcích a podmínkách pomoci v rámci záchranných operací eurozóny a oponuje tak myšlence, aby byl prakticky užíván Evropský stabilizační mechanismus (ESM), který sám podepsal.

Dokument volá po „vzniku nových iniciativ v oblasti koordinace hospodářských politik až po řádné reflexi a vyhodnocení fungování existujících nástrojů“, čímž však ignoruje evidentní urgentnost, kvůli které se diskuze nad institucionálními změnami na úrovni Evropské centrální banky a eurozóny vede. Vláda volá po analýze a hodnocení, než dojde k debatě o institucionálních změnách, ovšem tato debata již téměř rok probíhá a Česko tak zůstává mimo ni. Vláda by mohla na evropský trh přijít s konkrétní kritikou fungování institucí a s návrhy na konkrétní změny, ovšem to se opět neděje. Zůstává jen u „nutnosti vyhodnocovat.“ Evropské vlády se v již velmi živé debatě o cestě k fiskální a bankovní unii jistě nezastaví jen proto, že česká vláda se dožaduje zhodnocení dosavadního stavu.

Strategie volá po lepším prosazování českých zájmů skrze úředníky v institucích a europoslance. Bohužel opět nenabízí konkrétní nástroje. Pozitivní je, že vláda týdně rozesílá českým europoslancům své pozice, avšak s českými úředníky evropských institucí nemá až na výjimky funkční kontakt. Téměř všichni vysoce postavení Češi v institucích a agenturách EU se na své úřednické pozice dostali vlastní snahou bez systematické podpory české vlády a tudíž nelze očekávat jejich přehnanou vstřícnost. Kontrastem jsou státy jako Francie nebo menší Irsko, které naopak úředníky ze svých zemí cíleně podporují ve výběrových řízeních a následně tvrdě využívají k prosazování svých národních zájmů. Téměř nikdy si pak nestěžují, že neví, o čem se v institucích jedná.

Na místě je otázka, k čemu má tato Strategie vlastně sloužit, protože k formulaci jasné vize fungování České republiky v Evropské unii pro střednědobý horizont rozhodně ne.

© Evropské hodnoty 2013

Evropské hodnoty jsou think-tank, který přináší kvalifikované názory na zásadní společenská témata a pojmenovává české zájmy v evropských a globálních souvislostech.

Od roku 2005 usilujeme skrze výzkumné a vzdělávací aktivity o informovanou a důstojnou veřejnou debatu zaměřenou na úspěch České republiky v Evropě a ve světě. Nevyhýbáme se složitým a dlouhodobým problémům. Podporujeme taková řešení, díky nimž bude Česko a Evropa svobodnější, silnější a bezpečnější. Jsme nevládní nezisková organizace, která není spojena s žádnou politickou stranou.

Vedle vlastní publikační činnosti – vydávání odborných monografií, studií, doporučení, glos a komentářů pro média – pořádáme semináře, konference a školení pro odbornou a širší veřejnost. Na svých akcích zprostředkováváme dialog mezi politiky, odborníky, novináři, podnikateli a studenty.

ODPOVĚDNÉ VLÁDNUTÍ ● SEBEVĚDOMÝ ZÁPAD ● EVROPSKÁ INTEGRACE ● VNITŘNÍ BEZPEČNOST ● VITÁLNÍ EKONOMIKA

THINK-TANK EVROPSKÉ HODNOTY

Vltavská 12, 150 00 Praha 5

+420 210 088 877

info@evropskehodnoty.cz

www.evropskehodnoty.cz

facebook.com/Evropskehodnoty